

DENK FF NA!
Als het om
geklets gaat

Kwink & ...

Week Tegen Pesten

23 t/m 27
september
2024

Dit materiaal is ontwikkeld door de makers van Kwink voor sociaal-emotioneel leren (Kwintessens, Amersfoort) in het kader van de Week Tegen Pesten 2024 van Stichting School & Veiligheid

DENK FF NA!

ALS HET OM GEKLETS GAAT

COLOFON

Een aantal keer per jaar verschijnt *Kwink &...* Deze uitgaven worden samengesteld door de makers van Kwink, vooral aansluitend bij bekende themaweeken in het basisonderwijs, zoals de Week Tegen Pesten (september), de Week van de Mediawijsheid (november) en de Week van de Lentekriebels (maart). Dan wordt de algemene doelstelling van de themaweek verbonden met specifieke SEL-doelstellingen. Altijd inhoudelijk onderbouwd en met concrete lessuggesties voor de leerkracht.

Samenstelling en teksten:

Gerard van Midden en
Wouter Siebers

Inhoud

P. 5

Lessuggesties onderbouw

P. 9

Lessuggesties middenbouw

P. 14

Lessuggesties bovenbouw

P. 19

Bijlagen

Inleiding

Dit gratis katern biedt suggesties om op een zinvolle manier aan de slag te gaan met het thema van de Week Tegen Pesten van 23 tot en met 27 september 2024. Het thema is 'Denk FF na! Als het om geklets gaat.'

De stichting School en Veiligheid, initiatiefnemer van deze bijzondere onderwijsweek, schrijft over het thema: We doen het allemaal wel eens: een spannend, leuk, interessant of *juicy* verhaal vertellen over een ander. Verleidelijk, maar het (door) vertellen van deze verhalen kan snel omslaan van onschuldig geklets naar schadelijk gedrag: roddelen, buitensluiten of pesten.

De slogan *Denk FF na! Als het om geklets gaat* moedigt aan om even stil te staan. In de snelheid waarmee verhalen verspreiden en vaak groter worden kan een korte pauze een groot verschil maken in jouw reactie. Dus denk FF na voordat je iets gelooft en verder verspreidt. Want welke impact heeft dit op de ander? Hoe wil je zelf met anderen omgaan? En wat hebben we hier als groep eigenlijk over afgesproken?

De ontwikkelaars van Kwink stelden dit katern samen, kozen vijf accenten uit het thema en verdeelden dat over de vijf dagen van de Week Tegen Pesten. Die accenten staan per dag vermeld. Het thema is uitgewerkt voor onder-, midden- en bovenbouw.

Basis voor de invulling is Kwink-slag De aardigspreker. Dit is een techniek die kinderen leert om even na te denken voor ze wat zeggen, in plaats van meteen impulsief te reageren. Ook helpt deze techniek om te beginnen bij wat feitelijk gebeurt, zonder daar meteen een oordeel aan te verbinden. De aardigspreker maakt kinderen bewust van het belang om iets op een aardige manier te zeggen, ofwel: om positief te communiceren.

Een tweede basis voor het thema zijn de vijf tips van Stichting School en Veiligheid om pesten te voorkomen, zie pagina 4.

We wensen je veel plezier met de werkvormen waarmee je een sterke invulling aan de Week Tegen Pesten kunt geven.

Vijf tips om pesten te voorkomen

TIP
1

Leer elkaar kennen

Wanneer kinderen elkaar beter kennen, zijn ze minder geneigd te gaan pesten. Ook helpen ze sneller als ze elkaar aardiger vinden. Neem daarom de tijd om elkaar te leren kennen. Start daarmee aan het begin van het jaar. Maak ook ruimte voor individuele gesprekken met kinderen en wees oprecht geïnteresseerd in hun verhaal.

Besteed tijdens de lesdag ook tijd aan de uitwisseling tussen leerlingen. Zorg dat zij elkaar echt leren kennen, om de sociale cohesie in de groep te bevorderen. Laat kinderen daarbij zoeken naar overeenkomsten. Bijvoorbeeld door te werken aan een opdracht met een gemeenschappelijk doel.

De dynamiek van groepen is verschillend. Sommige groepen hebben elke dag een moment nodig voor de groepsvorming, een andere groep minder. Kijk naar wat jouw groep nodig heeft en op welk moment.

TIP
2

Creëer een warme band

Een goede relatie met de leerlingen is effectief bij het tegengaan van pesten. Het zorgt voor een fijne sfeer in de groep en bevordert pro-sociaal gedrag van leerlingen.

Een warme band opbouwen kost tijd. Daarbij spelen verschillende factoren een rol, zoals oprechte interesse, luisteren naar elkaar en het geven van opbouwende feedback. Verdeel daarbij je aandacht zoveel mogelijk gelijk over de leerlingen. Leerlingen hebben haarfijn door wanneer jij een kind wel of niet mag en kunnen dit overnemen.

Het opbouwen van een band gaat niet altijd makkelijk. Wees je daarvan bewust en zoek een manier of onderwerp dat bij jullie allemaal aansluit. Vraag aan collega's hoe zij dat doen.

TIP
3

Stel een positieve groepsnorm

Groepsnormen beïnvloeden kinderen positief én negatief. Kinderen helpen elkaar sneller in pestsituaties als dit de groepsnorm is. Ze nemen het dan bijvoorbeeld sneller voor elkaar op. Als leerkracht speel je hierin een belangrijke rol. Leef de regels voor en toon positief voorbeeldgedrag. Kinderen kijken bij jou af wat wel en niet mag. Geef ze ook de ruimte om mee te denken over de regels in de klas, zo deel je de verantwoordelijkheid.

TIP
4

De groepsdynamiek

Pesten is een groepsproces, de groepsdynamiek is daarom een belangrijk aandachtspunt in de aanpak van pesten. Monitor de veiligheid in de groep regelmatig. Voelt iedereen zich veilig, gehoord en gezien? Gaat het gemiddeld genomen goed in de groep? Wees dan alert. Juist in deze groepen is het zwaar voor gepeste kinderen.

Observeer de groep, bijvoorbeeld tijdens de gymles of het buiten spelen. Geef aan wanneer kinderen bij je terechtkunnen. En spreek de groep aan op de verantwoordelijkheid om samen de sfeer goed te houden.

Neem de groepsdynamiek ook mee in de groeps-overdracht naar een volgend schooljaar. Zo gaat er geen tijd verloren en weet een volgende leerkracht hoe de verhoudingen zijn. En of er situaties zijn geweest die impact hebben gehad op de groepsdynamiek.

TIP
5

Contact met opvoeders

Als leerkrachten en ouders zich uitspreken tegen pesten, helpt dit pesten te voorkomen. Informeer ouders daarom over hoe de school pesten voorkomt. Door in een vroeg stadium signalen met elkaar uit te wisselen, kun je tijdig de negatieve gevolgen van pesten voorkomen.

Ouders horen veel van hun kind, ook over pestsituaties. Zij kunnen je informatie geven over hoe kinderen de sfeer en omgang in de groep ervaren. Het is daarom belangrijk daar contact met ouders over te hebben, ook voordat er gepest wordt.

Bron: Publicatie Stichting School & Veiligheid: 'Het hele jaar goed voor elkaar: 5 tips om pesten te voorkomen'

Onderbouw

Deze poster hoort bij een techniek die kinderen helpt om op een positieve manier met elkaar te communiceren. Het is een zogenaamde Kwinkslag met als titel: De aardigspreker. Daarmee is dit het tegenovergestelde van roddelen. Met de jongste kinderen gaan we graag alleen in op de positieve kant van met en over elkaar praten. Jonge kinderen roddelen niet zoals oudere kinderen dat soms wel doen. De basis om roddelen te voorkomen is kinderen zo vroeg mogelijk aanleren om positief met elkaar te communiceren. Dus: aardig spreken.

Maandag 23 september
Accent: Positief communiceren
– Kwink-slag De aardigspreker

Laat deze afbeelding van bijlage 2 zien:

Deze vogel heet Condor.

- Wat vinden de kinderen van Condor?
- Hoe kijkt Condor?
- Waarom heeft Condor een bril op?

Condor heeft een grote snavel. Daarin kan hij heel veel aardige woorden bewaren. De kinderen gaan de snavel van Condor 'vullen'.

Teken een grote, open snavel op een groot vel papier/karton.

Laat de kinderen om de beurt een aardig woord zeggen.

Schrijf elk woord in de snavel van Condor. Hoeveel aardige woorden kunnen de kinderen bedenken?

Elke keer als de kinderen (of jij als leerkracht) een aardig Condor-woord tegen elkaar zeggen of van elkaar horen, levert een beloning op (1 punt per woord). Deze toepassing versterkt het groepsgevoel en het gevoel van verbondenheid (tip 1).

Beloof de kinderen iets leuks bij het bereiken van 10, 15, 20 of meer punten.

Activiteit

Bekijk met de groep het volgende filmpje:
www.kwinkopschool.nl/weektegenpesten

Gesprek (kijk zelf even welke vragen je voor jouw groep geschikt vindt)

- Laat de kinderen spontaan reageren op het filmpje. Wat vertellen ze erover?
- Wat vinden ze leuk?
- Wat vinden ze misschien moeilijk?
- Wie kan vertellen wat 'communiceren' is?
- Wie kan vertellen wat 'aardig spreken' is?
- Waarom is het belangrijk om dingen op een aardige manier te zeggen?
- Wat gebeurt er vaak als je dingen op een onaardige manier zegt?
- Wat hebben Condor en dit filmpje met elkaar te maken?

Dinsdag 24 september

Accent: Van onaardig naar aardig spreken

Activiteit

Laat de kinderen oefenen om van onaardig spreken aardig spreken te maken. Lees na elkaar een van de volgende zinnen voor:

- Wat een stomme trui heb jij aan!
- Ruim je rommel op!
- Ik kan veel mooier tekenen dan jij!
- Ga van de kiepkar af. Nu mag ik!
- Kan je nog niet eens je rits van je jas dichtritsen?
- Ik kan allang zelf mijn veters vastmaken. Jij lekker niet!
- Ik ben eerst!
- Ik zeg hoe dit spel moet!

Vraag na elke zin wie er van deze onaardige zin een aardige Condor-zin kan maken. Gelukt? Dan ben je een aardigspreker.

Laat kinderen eventueel ook zelf onaardige zinnen bedenken die andere kinderen in een aardige zin mogen veranderen.

TIP 3 Toepassing

Wie wordt de aardigspreker van de groep? Misschien wel alle kinderen...

Elk kind dat:

- a. van een onaardige zin een Condor-zin maakt tijdens de schooldag, krijgt van Condor een plaatje (zie bijlage 2);
- b. iemand een aardige Condor-zin hoort spreken, verdient ook een plaatje.

Leg uit dat je van de kinderen verwacht dat ze aardig met elkaar praten (positief communiceren). Maak hier de groepsnorm van. Versterk dit door jouw goede voorbeeldgedrag. Zowel de norm als jouw voorbeeld bevorderen pro-sociaal gedrag van kinderen en helpen zo om pesten te voorkomen.

Woensdag 25 september

Accent: Kwink-slag:
De aardigspreker

Activiteit

Soms kost het moeite om aardig te blijven. Laat de kinderen reageren op dit miniverhaaltje:

Condor vliegt door de lucht. Hij kijkt goed om zich heen. Wat ziet hij veel! Opeens... boem, knal, au!

Er vliegt een andere vogel tegen hem aan. De vogel roept meteen: 'Kun je niet uitkijken waar je vliegt, kluns-Condor! Ik was hier eerst!'

Condor voelt dat hij boos wordt.

Een boze-bui-kriebel kruipt naar zijn snavel.

O, o... denkt Condor, straks ga ik ook onaardige dingen zeggen.

Dan wordt het ruzie. En dat wil ik niet!

'Nou, zeg je nog wat, slome kluns-Condor?' roept de vogel.

Condor haalt diep adem en denkt goed na.

Dan zegt Condor: 'Dag vogel, ik zag dat jij tegen me aanvloog. Dat ging misschien per ongeluk. Wat denk jij?'

De vogel is even stil. Dan zegt de vogel: 'Ja, eh, het ging per ongeluk. Maar ik schrok. Daarom zei ik onaardige dingen. Sorry.'

'Het is al goed!' zegt Condor. 'Fijne dag verder!'

- Wie communiceert positief (spreekt aardige woorden) en wie niet?
- Wat vind je van de vogel? En van Condor?
- Waarom komt er geen ruzie?

Ga dieper in op de reacties die passen bij jouw afspraken in de groep. Herhaal nog een keer de norm: 'We praten aardig met en over elkaar'.

Laat de Kwink-slag De aardigspreker (bijlage 1) zien:

Bespreek de drie stappen op de poster:

1. Denk na voordat je iets zegt
 2. Zeg wat je ziet
 3. Zeg het op een aardige manier
- Koppel deze drie stappen aan wat er in het mini-verhaaltje gebeurt.

TIP 4 Toepassing

Dit is geen activiteit voor de kinderen, maar een extra suggestie voor jou als leerkracht. Zelfs in een positieve groepsomgeving kan een kind zich slecht voelen omdat het wordt gepest. Blijf hier alert op. Want alleen door vroegtijdige signalering en ingrijpen herstel je de veiligheid en kun je die continu waarborgen.

Donderdag 26 september

Accent: Aardig spreken over een ander

Activiteit

Ga in de kring zitten en zorg voor een zachte bal.

Elk kind mag om de beurt iets aardigs over een ander kind zeggen.

Het kind dat begint gooit de bal naar een ander kind in de kring en zegt iets aardigs over het kind dat de bal vangt.

Help kinderen om iets te zeggen dat specifiek voor het kind is. Dus niet alleen 'jij bent aardig', maar 'ik vind je aardig omdat je anderen altijd zo goed helpt'. Enzovoort.

Spelregel: een kind mag niet twee keer een bal toegeworpen krijgen.

TIP

Speel het spel eventueel op meerdere momenten van de dag, zodat het niet te lang duurt.

TIP
1

Toepassing

Variatie op het spel hierboven: het kind dat de bal gooit, stelt een vraag aan het kind dat de bal vangt. Die vraag gaat over elkaar beter leren kennen. Bijvoorbeeld: Wat is jouw lievelingseten? Waar kijk je graag naar? Welk dier zou je graag willen zijn? Enzovoort. Laat de kinderen elkaar helpen met het bedenken van vragen.

Met dit spel versterk je de groepsvorming omdat kinderen, als ze elkaar goed kennen, zich meer verbonden voelen met elkaar.

Vrijdag 27 september

Accent: Aardig spreken en doen

Activiteit

Elk kind maakt op een vel papier een groot hart. Daarin schrijft of stempelt het een aardig woord. Het hart knippen ze uit.

Speel nu een variatie op het spelliedje 'Zakdoekje leggen'.

De kinderen zitten in de kring met de gezichten naar elkaar toe.

Eén kind is Condor (de aardigspreker). Het heeft het uitgeknipte hart bij zich. Condor loopt buitenom de kring tijdens het volgende liedje:

*'Hart-woordje leggen,
niemand zeggen,
'k heb een heel lief woord voor jou.
Wil je 't weten? Kijk straks gauw!
Ik spreek aardig, altijd weer.
Hier leg ik mijn hart-woordje neer.*

*Kijk voor je...
Kijk achter je...*

Het kind achter wiens rug het hart ligt, staat op en probeert Condor te tikken. Lukt dat? Dan geven ze elkaar een high-five, hug, hand of knuffel...

Het kind dat het hartje heeft gekregen, is nu Condor. Enzovoort.

Spelregel: kinderen mogen maar één keer een hart krijgen.

NB Let op dat alle kinderen uiteindelijk een hartje krijgen!

TIP
3

Toepassing

Maak vijf exemplaren 'Hoofdband Condor' (zie bijlage 3).

Zet vijf kinderen die dat willen de hoofdband op. Zij mogen drie kwartier Condor zijn. Hoe vullen zij hun rol in? Wat zien ze in de groep? Wat horen ze? Wat denken ze daarvan? Wat zeggen ze hierover tegen de kinderen in die betreffende situatie? Welke aardige woorden gebruiken ze?

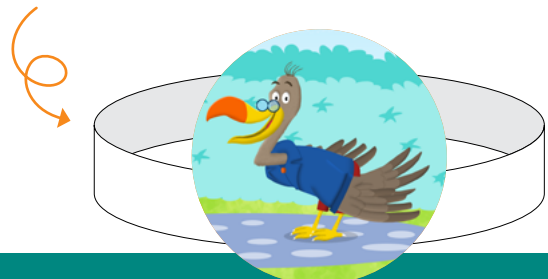
TIP

Laat vooraf nog een keer Kwink-slag De aardigspreker zien.

Wissel na drie kwartier en maak vijf andere kinderen Condor. Laat zo iedereen die dat wil aan de beurt komen.

Bespreek het na: Hoe was het om Condor te zijn? Hoe was het om te horen wat Condor zei?

Met deze activiteit werk je actief aan tip 3: het werken aan een positieve groepsnorm.

Middenbouw

Maandag 23 september

*Accent: Positief communiceren
– Kwink-slag De aardigspreker*

Deze poster hoort bij een techniek die kinderen helpt om op een positieve manier met elkaar te communiceren. Het is een zogenaamde Kwink-slag met als titel: De aardigspreker. Daarmee is dit het tegenovergestelde van roddelen. Met de kinderen van de middenbouw verkennen we het begrip roddelen, de gevaren ervan en gaan we verder vooral in op de kracht van positief communiceren. Dat is een belangrijke basis om roddelen te voorkomen.

Activiteit

Laat Kwink-slag De aardigspreker (bijlage 1) zien:

- Wat zegt deze poster, volgens de kinderen?
- De vogel op de poster is Condor. Wat heeft Condor met de teksten erboven te maken?

Condor heeft een grote snavel. Daarin kan hij veel aardige woorden bewaren. De kinderen gaan de snavel van Condor 'vullen'. Maak groepjes van drie of vier kinderen en laat elk groepje een grote, open snavel op een groot vel papier/karton tekenen. Laat de kinderen in hun groepje om de beurt een aardig woord bedenken. Om de beurt schrijven de kinderen hun aardige woord in de snavel van Condor. Hoeveel aardige woorden kunnen ze bedenken?

Bespreek klassikaal de resultaten. Welke aardige woorden zijn het vaakst bedacht? Welke zijn het meest opvallend? Bespreek ook de drie teksten op de poster en vraag de kinderen naar de bedoeling hiervan:

1. Denk na voordat je iets zegt
2. Zeg wat je ziet
3. Zeg het op een aardige manier

Activiteit

Bekijk met de groep het volgende filmpje:
www.kwinkopschool.nl/weektegenpesten

Gesprek

- Laat de kinderen spontaan reageren op het filmpje. Wat vertellen ze erover?
- Wat vinden ze leuk?
- Wat vinden ze misschien moeilijk?
- Wie kan vertellen wat 'communiceren' is?
- Wie kan vertellen wat 'aardig spreken' is?
- Waarom is het belangrijk om dingen op een aardige manier te zeggen?
- Wat gebeurt er vaak als je dingen op een onaardige manier zegt?

TIP
1

Toepassing

Elke keer als de kinderen (of jij als leerkracht) een aardig Condor-woord tegen elkaar zeggen of van elkaar horen, levert een beloning op (1 punt per woord). Deze toepassing versterkt het groepsgevoel en het gevoel van verbondenheid (tip 1).

Beloof de kinderen iets leuks bij het bereiken van 10, 15, 20 of meer punten.

Dinsdag 24 september

Accent: Roddelen en het verband met pesten

Activiteit

We hebben op maandag 23 september positieve communicatie verkend door aardige woorden te verzinnen en die ook toe te passen. Met deze activiteit ga je in op de vragen: Wat is roddelen, welke ervaringen hebben de kinderen ermee en is er een verband tussen roddelen en pesten? Doe dit met behulp van een kringgesprek.

Gesprek

- Wat is roddelen?
- Wie kan er een voorbeeld van een vervelende roddel geven?
- Bestaat leuk roddelen ook? Wie kan daar een voorbeeld van geven?
- Wie heeft zelf weleens geroddeld? Hoe was dat?
- Wie heeft vervelende ervaringen omdat er over hem of haar geroddeld is?
- Wat is het verschil tussen roddelen en pesten (of is er geen verschil)?
- Waarom lijkt roddelen soms op pesten?
- Wat vind jij erger: roddelen of pesten? Leg uit waarom.
- Welke vraag heb jij nog over roddelen?

TIP
3

Toepassing

Wie wordt de aardigspreker van de groep? Misschien wel alle kinderen...

Verzin met de groep een origineel Condorcompliment. Dat is een compliment voor kinderen die aardig spreken over een ander kind. Het compliment kan een yell zijn, een high-five met leuke zin, enzovoort. Elk kind dat positief communiceert krijgt van degene die dat oppikt een compliment.

Leg uit dat je van de kinderen verwacht dat ze aardig met elkaar praten (positief communiceren). Maak hier de groepsnorm van. Versterk dit door jouw goede voorbeeldgedrag. Zowel de norm als jouw voorbeeld bevorderen pro-sociaal gedrag van kinderen en helpen zo om pesten te voorkomen.

Woensdag 25 september

Accent: Elkaar beter leren kennen voorkomt negatief roddelen en pesten

Activiteit

Hoe beter je elkaar kent, hoe genuanceerder en aardiger je over iemand gaat praten. Daarom draagt positief communiceren bij aan het vormen van een sterke, gezellige groep.

Maak duo's, bij voorkeur twee kinderen die elkaar (nog) niet heel goed kennen. Elk duo gaat tegenover elkaar zitten en gaat zich aan elkaar voorstellen met behulp van de vijf vingers van hun hand.

Kind 1 begint en steekt zijn duim op en vertelt iets bij de betekenis van de duim (zie hieronder). Daarna doet kind 2 dat. Na elke vinger stellen de kinderen elkaar hier nog één verdiepende vraag over. Doe dat bij alle vingers.

- Duim: Vertel waar je goed in bent of waar je trots op bent.
- Wijsvinger: Vertel op welke plek jij het liefste bent.
- Middelvinger: Vertel waar je een hekel aan hebt, kwaad van wordt of absoluut niet tegen kunt.
- Ringvinger: Vertel welke vijf mensen voor jou het allerbelangrijkste zijn in jouw leven.
- Pink: Vertel waar je niet zo goed in bent, wanneer je je klein voelt, of waar je nog in wilt groeien

TIP
1

Toepassing

Laat elk kind zijn vingers omtrekken op stevig karton en hier een hand-paspoort van maken op basis van de antwoorden die het in de duo-activiteit gegeven heeft.

Hang alle hand-paspoorten op in de klas en geef de kinderen een aantal keren per dag de gelegenheid om de paspoorten te bekijken. Bespreek hun ervaringen kort in de kring. Aan welke 'duimen' heeft de hele groep iets? Welke 'pinken' kan de groep helpen om die te versterken?

Donderdag 26 september

Accent: Positief 'roddelen'

Activiteit

Bekijk het volgende filmpje: www.kwinkop-school.nl/weektegenpesten/positiefroddelen

Gesprek

- Wat vind je van dit filmpje?
- Met welke uitspraak in het filmpje ben jij het eens? En met welke oneens?
- Roddel jij weleens positief over je beste vriend(in)? Wat zeg je dan? Hoe is dat voor je vriend(in)?
- Wat voel jij als er positief over je geroddeld wordt? En als dat negatief is?

Activiteit

Maak groepjes van drie roddeltantes/-ooms. Geef twee roddeltantes en/of-ooms de opdracht om in één minuut zoveel mogelijk positief te communiceren (aardig spreken) over het derde kind. Dit kind zit met zijn rug naar de twee anderen toe en luistert. Na één minuut wisselen de rollen om en na een volgende minuut weer.

Bespreek de activiteit na.

- Hoe was het om positief te communiceren terwijl de ander dat kon horen?
- Hoe was het om het praten over jou te horen?

TIP
1

Toepassing

Met deze activiteit bevorder je een positieve groepsvorming.

Schrijf twee positief gestelde vragen op het bord.

Alle kinderen schrijven hun naam én antwoorden op een blaadje.

Voorbeelden van positieve vragen zijn:

- Wat vind je tot nu toe het leukst aan jouw klas?
 - Wat ga jij doen om er een gezellig schooljaar van te maken waarin niemand wordt gepest?
 - Wat vind jij het leukste aan jouw leerkracht?
1. Maak duo's en laat die hun antwoorden aan elkaar vertellen.
 2. De duo's ruilen van blaadje.
 3. Iedereen zoekt een nieuw maatje en vertelt de antwoorden die op het blaadje staan aan hun nieuwe maatje. Omdat iedereen nu over een ander praat, wordt er volop positief gecommuniceerd.

Herhaal stap 2 en 3 tot jouw stopteken.

Vrijdag 27 september

Accent: Mijn rol bij roddelen en het voorkómen van pesten

Activiteit

Laat de kinderen de volgende situatieschetsen uitspelen in groepjes van vier. Ze mogen zelf kiezen welke situatieschets ze willen naspelen.

1

Je komt op het schoolplein en hoort twee kinderen tegen elkaar zeggen: 'Weet je het al? Jan is op voetbal gegaan. Hij kan een bal nog geen twee meter ver schieten. Hij is zo scheel als wat. Ik denk niet dat hij langer dan een maand lid blijft van de voetbalclub. Dan gooien ze Jan er natuurlijk uit. Wat moet je met zo'n *loser*?'

Speel het volgende uit:

- Wat doe jij als je dit hoort?
- Als je niks doet, wat doe je dan met wat je gehoord hebt?
- Als je wel wat doet, hoe reageren de twee kinderen daar dan op?
- Laat ook zien wat er gebeurt als je wat je gehoord hebt aan Jan vertelt. Wat vertel je? Hoe vertel je het? Hoe reageert Jan?
- Hoe reageren de kinderen als ze horen dat jij het aan Jan hebt doorverteld en ze tegen jou zeggen dat jij niet moet roddelen?

Extra: Speel ook uit als je het aan je leerkracht vertelt. Hoe reageert hij/zij?

2

Je komt in het fietsenhok. Daar hoor je twee kinderen de volgende afspraken met elkaar maken: 'Oké, we gaan het dus zó doen. Jij doet net of je met Lynn wilt gaan spelen. Je fietst met haar in de richting van jouw huis. Halverwege, bij dat groepje bomen langs het fietspad, stap je af en zeg je: "Ik denk dat ik een leuke band heb!" Dan kom ik tevoorschijn vanachter de bomen en gaan we Lynn eens goed vertellen en laten voelen dat ze niet zo stom moet doen elke dag. Dan leert ze het wel af!'

Speel het volgende uit:

- Wat doe jij als je dit hoort?
- Als je niks doet, wat doe je dan met wat je gehoord hebt?
- Als je wel wat doet, hoe reageren de twee kinderen daar dan op?
- Laat ook zien wat er gebeurt als je wat je gehoord hebt aan Lynn vertelt. Wat vertel je? Hoe vertel je het? Hoe reageert Lynn?
- Hoe reageren de kinderen als ze horen dat jij het aan Lynn hebt doorverteld en ze tegen jou zeggen dat jij niet moet roddelen?

Extra: Speel ook uit als je het aan je leerkracht vertelt. Hoe reageert hij/zij?

3

Twee kinderen vertellen aan jou dat ze een geheim hebben. Je wilt het niet weten, maar toch vertellen ze jou het geheim. Het gaat over Joshua. Zijn vader moet waarschijnlijk voor drie maanden de gevangenis in. De kinderen zeggen tegen jou: 'We hebben gehoord dat hij iets heel ergs gedaan heeft. In zijn eigen familie. Joshua lijkt op zijn vader. Dus die zal dan ook wel nare dingen doen of gaan doen. We moeten maar goed uitkijken met Joshua voortaan.'

Speel het volgende uit:

- Wat doe jij als je dit hoort?
- Als je niks doet, wat doe je dan met wat je gehoord hebt?
- Als je wel wat doet, hoe reageren de twee kinderen daar dan op?
- Laat ook zien wat er gebeurt als je wat je gehoord hebt aan Joshua vertelt. Wat vertel je? Hoe vertel je het? Hoe reageert Joshua?
- Hoe reageren de kinderen als ze horen dat jij het aan Joshua hebt doorverteld en ze tegen jou zeggen dat jij niet moet roddelen omdat het een geheim was?

Extra: Speel ook uit als je het aan je leerkracht vertelt. Hoe reageert hij/zij?

TIP
4&5

Toepassing

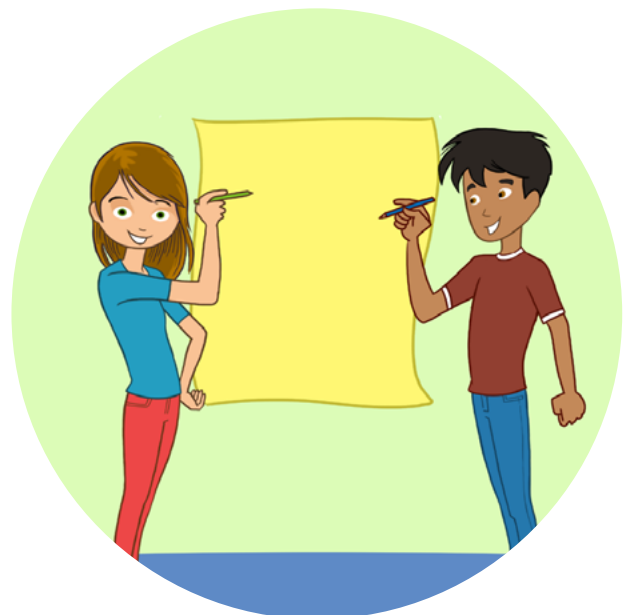
Dit is geen activiteit voor de kinderen, maar extra suggesties voor jou als leerkracht:

- a. Zelfs in een positieve groepsomgeving kan een kind zich slecht voelen omdat het wordt gepest. Blijf hier alert op. Want alleen door vroegtijdige signalering en ingrijpen herstel je de veiligheid en kun je die continu waarborgen.
- b. Onderzoek toont aan dat het helpt wanneer zowel leraren als ouders eenduidig zijn in het afkeuren van pestgedrag. Dit gezamenlijke standpunt is een krachtig signaal en benadrukt dat pesten niet wordt getolereerd. Bovendien fungeren ouders als belangrijke informatiebron; leerlingen blijken namelijk eerder met hun ouders over pestgedrag te praten dan met school. Door in een vroeg stadium informatie uit te wisselen, kunnen negatieve gevolgen van pesten tijdig worden voorkomen.

Extra

Laat de kinderen van elke dagactiviteit een kort verslagje maken. Dat kan ook een foto van een eindresultaat zijn. Bundel dit tot een compleet weekverslag en geef dit de kinderen mee naar huis.

Je kunt ook een digitaal groepsverslag maken zodat het makkelijk per e-mail verzonden kan worden.

Bovenbouw

Maandag 23 september

Accent: *Positief communiceren*
– Kwink-slag De aardigspreker

Deze poster hoort bij een techniek die kinderen helpt om op een positieve manier met elkaar te communiceren. Het is een zogenaamde Kwink-slag met als titel: De aardigspreker. Daarmee is dit het tegenovergestelde van roddelen. Met de kinderen van de bovenbouw verkennen we het begrip roddelen, de gevaren ervan en gaan we verder vooral in op de kracht van positief communiceren. Dat is een belangrijke basis om roddelen te voorkomen.

Activiteit 1

Laat Kwink-slag De aardigspreker (bijlage 4) zien:

- Wat is volgens de kinderen de bedoeling van deze poster?
- Welke effecten hebben aardig spreken?
- Wanneer en over wie of wat spreken de kinderen aardig?
- Welke effecten hebben onaardig spreken?

Bespreek ook deze stelling:

Negatief praten over anderen bevordert pestgedrag.

Eens? Dan ga je voor in het lokaal staan.

Oneens? Dan ga je achter in het lokaal staan.

Laat kinderen met elkaar in discussie gaan over de stelling. Welke conclusie levert dat op?

Activiteit 2

Bekijk met de groep het volgende filmpje:
www.kwinkopschool.nl/weektegenpesten

Gesprek

- Laat de kinderen spontaan reageren op het filmpje. Wat vertellen ze erover?
- Wat vinden ze leuk?
- Wat vinden ze misschien moeilijk?
- Wie kan vertellen wat 'positief communiceren' is?

Bespreek hierna de drie teksten op de poster en vraag groepjes van drie kinderen om een voorbeeld bij de drie teksten te bedenken.

1. Denk na voordat je iets zegt
2. Zeg wat je ziet
3. Zeg het op een aardige manier

Toepassing

Vraag wat de kinderen als groep leuk vinden om te doen. Het mag om een activiteit gaan die maximaal 15 minuten duurt.

Elke keer als de kinderen (of jij als leerkracht) een aardig woord tegen elkaar zeggen of van elkaar horen, levert een beloning op (1 punt per woord). Deze toepassing versterkt het groepsgevoel en het gevoel van verbondenheid (tip 1).

Beloof de kinderen dat ze de groepsactiviteit die ze bedacht hebben bij het bereiken van 10, 15, 20 of meer punten wordt uitgevoerd.

Dinsdag 24 september

Accent: Roddelen en het verband met pesten

Activiteit

Met deze activiteit ga je in op de vragen: Wat is roddelen, welke ervaringen hebben de kinderen ermee en is er een verband tussen roddelen en pesten? Doe dit met behulp van een kringgesprek.

Gesprek

- Wat is roddelen?
- Wie kan er een voorbeeld van een vervelende roddel geven?
- Bestaat leuk roddelen ook? Wie kan daar een voorbeeld van geven?
- Wie heeft zelf weleens geroddeld? Hoe was dat?
- Wie heeft vervelende ervaringen omdat er over hem of haar geroddeld is?
- Wat is het verschil tussen roddelen en pesten (of is er geen verschil)?
- Waarom lijkt roddelen soms op pesten? (Doe je ook de extra opdracht hieronder? Sla deze vraag dan over!)
- Welke vraag heb jij nog over roddelen? (Doe je ook de extra opdracht hieronder? Sla deze vraag dan over!)

Extra

Maak drie hoeken (A, B en C) in het lokaal. Bespreek onderstaande stellingen. Nadat je de stelling hebt laten horen, kiezen de kinderen naar welke hoek ze gaan. In die hoek bespreken ze met elkaar waarom ze het eens zijn. Daarna schuift er telkens één kind door naar een volgende hoek die de mening van zijn hoek daar gaat verdedigen. Bespreek zo alle vijf de stellingen.

Stelling 1:

Roddelen hoort er gewoon bij en kun je niet voorkomen.

- A. Eens
- B. Oneens
- C. Eens en oneens

Stelling 2:

Roddelen is het begin van pesten.

- A. Eens
- B. Oneens
- C. Eens en oneens

Stelling 3:

Sommige roddels zijn zo leuk, die moet je wel doorvertellen.

- A. Eens
- B. Oneens
- C. Eens en oneens

Stelling 4:

Meestal wordt er geroddeld om iemand buiten te sluiten.

- A. Eens
- B. Oneens
- C. Eens en oneens

Stelling 5:

Roddelen doe je om populair te willen zijn.

- A. Eens
- B. Oneens
- C. Eens en oneens

Toepassing

Wie wordt de aardigspreker van de groep? Misschien wel alle kinderen...

Verzin met de groep een origineel compliment. Dat is een compliment voor kinderen die aardig spreken over een ander kind. Het compliment kan een yell zijn, een high-five met leuke zin enzovoort. Elk kind dat positief communiceert krijgt van degene die dat oppikt een compliment.

Leg uit dat je van de kinderen verwacht dat ze aardig met elkaar praten (positief communiceren). Maak hier de groepsnorm van. Versterk dit door jouw goede voorbeeldgedrag. Zowel de norm als jouw voorbeeld bevorderen pro-sociaal gedrag van kinderen en helpen zo om pesten te voorkomen.

Woensdag 25 september

Accent: Elkaar beter leren kennen voorkomt negatief roddelen en pesten

Hoe beter je elkaar kent, hoe genuanceerder en aardiger je over iemand gaat praten. Daarom draagt positief communiceren bij aan het vormen van een sterke, gezellige groep. Je kunt hiervoor onderstaande coöperatieve werkvormen gebruiken.

Activiteit

Maak een aantal kleinere kringen van maximaal zes kinderen.

Elk kind in de kring mag twee dingen over zichzelf vertellen:

1. iets wat hij lastig vindt en (vaak) over piekert.
2. iets waar hij blij van wordt en een glimlach van krijgt als hij eraan denkt.

Loop zelf rond om aan te voelen of met name punt 1 in een veilige omgeving besproken wordt.

Nagesprek

- Hoe was dit om te doen?
- Hoe was het om te vertellen?
- Hoe was het om dat over een ander te horen?

- Hoe kunnen we elkaar helpen als je weet dat iemand iets lastig vindt?
- Hoe ga je om met wat je nu over een ander te horen hebt gekregen?

Activiteit

De kinderen staan in één grote kring met een vrije binnenruimte. Ze stappen om de beurt, in willekeurige volgorde, de kring in en noemen één ding waar ze goed in zijn, zoals tekenen. Als iemand anders dat toevallig ook goed kan, stapt hij ook de kring in en zegt: 'Ik ook'. Ze krijgen applaus en stappen naar achteren. Houd het tempo hoog. Kinderen mogen meerdere keren in de kring stappen.

Toepassing

En nog een extra groepsbevorderende werkvorm:

Alle kinderen staan in een kring. Vervolgens noem jij een onderwerp, bijvoorbeeld: hobby. De kinderen zoeken nu gedurende één minuut kinderen met dezelfde hobby als zichzelf en vormen daarmee een groepje. Vraag de groepjes na afloop waarom zij bij elkaar staan.

Speel dit spel ook met de volgende onderwerpen: lievelingsmuziek, favoriete eten, leukste vakantieoord, favoriet uitje, lievelingsdier, leukste vak op school.

Donderdag 26 september

Accent: Positief 'roddelen'

Activiteit

Bekijk het volgende filmpje: www.kwinkop-school.nl/weektegenpesten/positiefroddelen

Gesprek

- Wat vind je van dit filmpje?
- Met welke uitspraak in het filmpje ben jij het eens? En met welke oneens?
- Roddel jij weleens positief over je beste vriend(in)? Wat zeg je dan? Hoe is dat voor je vriend(in)?
- Wat voel jij als er positief over je geroddeld wordt? En als dat negatief is?

Activiteit

Geef de kinderen een schrijfblaadje. Ze mogen daar iets over zichzelf opschrijven en lopen met het blaadje rond door de klas. Als ze een klasgenoot tegenkomen geven ze elkaar een high five en vertellen ze om de beurt over wat zij hebben opgeschreven. Na dit gesprek wisselen de kinderen van blaadje en gaan ze naar een volgende klasgenoot. Ze vertellen over het blaadje dat ze hebben gekregen (positief roddelen over je klasgenoten).

TIP
1

Toepassing

Met deze activiteit bevorder je een positieve groepsvorming.

Schrijf twee positief gestelde vragen op het bord.

Alle kinderen schrijven hun naam én antwoorden op een blaadje.

Voorbeelden van positieve vragen zijn:

- Wat vind je tot nu toe het leukst aan jouw klas?
 - Wat ga jij doen om er een gezellig schooljaar van te maken waarin niemand wordt gepest?
 - Wat vind jij het leukste aan jouw leerkracht?
1. Maak duo's en laat die hun antwoorden aan elkaar vertellen.
 2. De duo's ruilen van blaadje.
 3. Iedereen zoekt een nieuw maatje en vertelt de antwoorden die op het blaadje staan aan hun nieuwe maatje. Omdat iedereen nu over een ander praat, wordt er volop positief gecommuniceerd.

Herhaal stap 2 en 3 tot jouw stopteken.

Vrijdag 27 september

Accent: Mijn rol bij roddelen en het voorkómen van pesten

Activiteit

Laat de kinderen de volgende situatieschetsen uitspelen in groepjes van vier. Ze mogen zelf kiezen welke situatieschets ze willen naspelen.

1

Je komt op het schoolplein en hoort twee kinderen tegen elkaar zeggen: 'Weet je het al? Jan is op voetbal gegaan. Hij kan een bal nog geen twee meter ver schieten. Hij is zo scheel als wat. Ik denk niet dat hij langer dan een maand lid blijft van de voetbalclub. Dan gooien ze Jan er natuurlijk uit. Wat moet je met zo'n loser?'

Speel het volgende uit:

- Wat doe jij als je dit hoort?
- Als je niks doet, wat doe je dan met wat je gehoord hebt?
- Als je wel wat doet, hoe reageren de twee kinderen daar dan op?
- Laat ook zien wat er gebeurt als je wat je gehoord hebt aan Jan vertelt. Wat vertel je? Hoe vertel je het? Hoe reageert Jan?
- Hoe reageren de kinderen als ze horen dat jij het aan Jan hebt doorverteld en ze tegen jou zeggen dat jij niet moet roddelen?

Extra: Speel ook uit als je het aan je leerkracht vertelt. Hoe reageert hij/zij?

2

Je komt in het fietsenhok. Daar hoor je twee kinderen de volgende afspraken met elkaar maken: 'Oké, we gaan het dus zó doen. Jij doet net of je met Lynn wilt gaan spelen. Je fietst met haar in de richting van jouw huis. Halverwege, bij dat groepje bomen langs het fietspad, stap je af en zeg je: "Ik denk dat ik een leuke band heb!" Dan kom ik tevoorschijn vanachter de bomen en gaan we Lynn eens goed vertellen en laten voelen dat ze niet zo stom moet doen elke dag. Dan leert ze het wel af!'

Speel het volgende uit:

Wat doe jij als je dit hoort?

Als je niks doet, wat doe je dan met wat je gehoord hebt?

Als je wel wat doet, hoe reageren de twee kinderen daar dan op?

Laat ook zien wat er gebeurt als je wat je gehoord hebt aan Lynn vertelt. Wat vertel je?

Hoe vertel je het? Hoe reageert Lynn?

Hoe reageren de kinderen als ze horen dat jij het aan Lynn hebt doorverteld en ze tegen jou zeggen dat jij niet moet roddelen?

Extra: Speel ook uit als je het aan je leerkracht vertelt. Hoe reageert hij/zij?

3

Twee kinderen vertellen aan jou dat ze een geheim hebben. Je wilt het niet weten, maar toch vertellen ze jou het geheim. Het gaat over Joshua. Zijn vader moet waarschijnlijk voor drie maanden de gevangenis in. De kinderen zeggen tegen jou: 'We hebben gehoord dat hij iets heel ergs gedaan heeft. In zijn eigen familie. Joshua lijkt op zijn vader. Dus die zal dan ook wel nare dingen doen of gaan doen. We moeten maar goed uitkijken met Joshua voortaan.'

Speel het volgende uit:

Wat doe jij als je dit hoort?

Als je niks doet, wat doe je dan met wat je gehoord hebt?

Als je wel wat doet, hoe reageren de twee kinderen daar dan op?

Laat ook zien wat er gebeurt als je wat je gehoord hebt aan Joshua vertelt. Wat vertel je?

Hoe vertel je het? Hoe reageert Joshua?

Hoe reageren de kinderen als ze horen dat jij het aan Joshua hebt doorverteld en ze tegen jou zeggen dat jij niet moet roddelen omdat het een geheim was?

Extra: Speel ook uit als je het aan je leerkracht vertelt. Hoe reageert hij/zij?

TIP
4&5

Toepassing

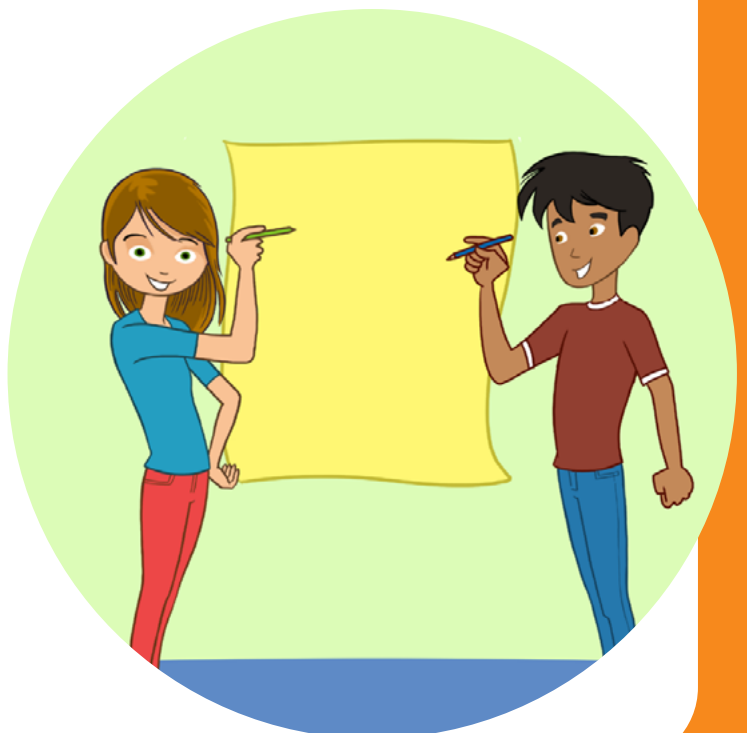
Dit is geen activiteit voor de kinderen, maar extra suggesties voor jou als leerkracht:

Zelfs in een positieve groepsomgeving kan een kind zich slecht voelen omdat het wordt gepest. Blijf hier alert op. Want alleen door vroegtijdige signalering en ingrijpen herstel je de veiligheid en kun je die continu waarborgen.

Onderzoek toont aan dat het helpt wanneer zowel leraren als ouders eenduidig zijn in het afkeuren van pestgedrag. Dit gezamenlijke standpunt is een krachtig signaal en benadrukt dat pesten niet wordt getolereerd. Bovendien fungeren ouders als belangrijke informatiebron; leerlingen blijken namelijk eerder met hun ouders over pestgedrag te praten dan met school. Door in een vroeg stadium informatie uit te wisselen, kunnen negatieve gevolgen van pesten tijdig worden voorkomen.

Extra: Laat de kinderen van elke dagactiviteit een kort verslagje maken. Dat kan ook een foto van een eindresultaat zijn. Bundel dit tot een compleet weekverslag en geef dit de kinderen mee naar huis.

Je kunt ook een digitaal groepsverslag maken zodat het makkelijk per e-mail verzonden kan worden.

De aardigspreker

**Denk
na voordat
je iets zegt**

Zeg wat je ziet

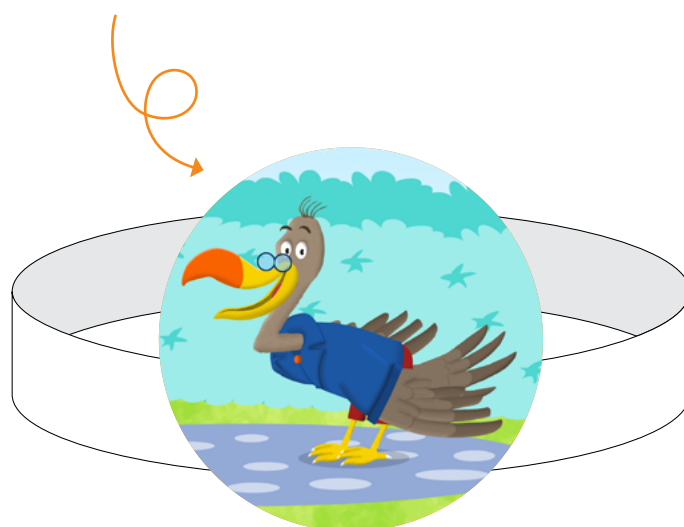
**Zeg het op een
aardige manier**

voorbeeld

**Kwink
slag**

De aardigspreker

**Denk na
voordat je
iets zegt**

**Zeg wat
je ziet**

**Zeg het op
een aardige
manier**

Kwink, voor een sociaal veilige groep!

Een sociale en veilige groep waarin je verstorend gedrag zoals pesten kunt voorkomen.

Kwink is praktisch, leuk en altijd actueel.

Inclusief burgerschap en mediawijsheid.

Voor groep 1 t/m 8.

Probeer Kwink uit met de hele school!
Vraag een gratis proefabonnement aan via

www.kwinkopschool.nl/proefabonnement

Al meer dan 1500 scholen werken met veel plezier met Kwink!

www.kwinkopschool.nl

